

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

LIST - Trieste - C. Corr. Postale
EJSKO KNJIŽICA (Dr. Puntar)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)

Odg. urednik IVAN PRESEL

izhaja vsak petek depoldno.
Naslov: TRST - TRIESTE
CASELLA CENTRO 87
ali pa: Via Imbriani 8/III.
Izdaja: konsorcijska MALEGA LISTA

Mali koledar.

Petek, 29. oktobra: Narcis; Ida. — Sobota, 30.: Alfonz Rodriguez; Marcel in Klavdij. — Nedelja, 31. oktobra: praznik Kristusa kralja; Volbenk. — Ponedeljek, 1. novembra: Vsi svetniki. — Torek, 2.: Spomin vernih duš. — Sreda, 3.: Just; Viktorin. — Četrtek, 4.: Karel Boromej, državni praznik. — Petek, 5.: Caharija in Elizabeta.

MALE NOVICE

Brez domovine.

15 nezadovoljnih, ki so bežali iz Italije, je izgubilo domovinsko pravico po vladni naredbi; premoženje se jim tudi zapleni. So odlične osebe: Bazzi, Cuzzani, De Ambris, Donati (urednik Sturzo-va «Popolo»), Fasciolo, Frola, Grimaldi, Pedrini, Pistocchi, Rocca Massimo (bivši fašist), Rossi Cesare (nekoč udeležen pri umoru Matteottija), Salerno, Salvemini (profesor na vseučilišču), Scozzese Cicotti, Triaca.

Več policije.

Ministrski svet se je bavil z novimi zakoni o javni varnosti. Zatrjuje se, da bo ustanovljena poleg dosedanje varnostne službe še posebna politična policija. Kdor se bo s politiko pregrešil, bo lahko obsojen na prisilno bivališče (konfinacijo).

Bojna ladja.

V tržaški ladjedelnici pri sv. Marku so dodelali za italijansko vojno mornarico novo oklopno križarko. V nedeljo 24. oktobra so jo spustili v morje in ji dali ime «Trieste». Pri slavnosti je bila navzoča kraljeva princezinja Ivana.

Katerih je več.

Francozi štejejo ljudi vsakih pet let. V Tuniziji so našli pred 5 leti (1921.) 54 tisoč Francozov, 84 tisoč Italijanov, 13 tisoč Maltežanov (Lahov z otoka Malte, ki je angleški) in čez 3 tisoč drugih pripadnikov. Letos (1926.) so našli 71 tisoč Francozov, 89 tisoč Italijanov, 8 tisoč Maltežanov in 4 tisoč raznih. Splošno število Evropejcev v Tuniziji je torej poraslo, razmerje med številom Francozov in Italijanov pa se je spremenilo na škodo Italijanov. Francija mamreč dela tako politiko (kdove, če ne tudi pri štetju?), da priseljenca po francozi. Boji se velikega števila italijanskih državljanov, da ne bi se Tunizija priklonila k Italiji.

Ne zabavljaj.

Francoska vlada je zatrela italijanski list «La Riscossa», ki so ga ubežni italijanski komunisti tiskali na francoskem. Drug podoben list «Il Corriere degli Italiani», izhajajoč v Parizu, je baje dobil od francoske vlade svarilo, naj ne zabavlja čez fašistično vladu v Italiji, če ne, bo tudi on zatrt.

Italija ne bo napadla Turčije.

Neki listi na tujem so pisali, da namestila Italija napasti z vojsko Turčijo. To vest je «Agenzia Stefani» zanikala; Italija hoče ostati v prijateljski s turško državo.

Celo noč na vrvi.

Iz Bocna sta šla v nedeljo 17. oktobra dva mladeniča na visoko goro. Ko sta prišla že blizu vrha, se je enemu spodrsnilo in se je zavalil po skali navzdol in si zlomil nogo. K sreči sta bila prej dovolj previdna, da sta vzela vrvi seboj, kakor je treba na nevarnih vrhah. Drugi tovariš je ponesrečenca obdržal na vrvi, jo pritrnil, kakor je mogel, in hitel nazaj z gore iskat pomoč. Med tem je oni visel celo noč z zlomljeno nogo nad 400 m globokim prepadom. Pomoč je prišla in so ga rešili živega. Čudo je, da ni po noči zmrazil.

Morski vihar pred Trstom

VISOKA PLIMA IN VALOVI. LADJE V NEVARNOSTI. NESREČE IN ŠKODA.

V nedeljo dopoldne so pri Sv. Marku spustili v morje bojno ladjo «Trieste». Komaj je zaplavala, začel je morski vihar nevarno naraščati in gnati ladjo h kraju. Vlačilca sta se zamaš trudila, da bi jo udržala. Če bi ladja sunila h kraju, nastala bi velika škoda. Pravočasno je prišel še en vlačilec na pomoč in potem so jo udržali. Z veliko težavo in nevarnostjo so jo pritrčili k plavajoči boji. Mašinist, ki je pri delu prišel na krov pomagat, je, sunjen od vala, padel in si zlomil roko. Vlačilci so morali potem še cel popoldan varovati novo križarko, da je ni odtrgalo.

Pred mestom je morje vsled nenavadno visoke plime prišlo čez breg in se razlilo po trgu Zedinjenja in po trgu Tommaseo. V kavarni Tommaso so gostje spet enkrat bežali na mize in divane; podobno v kavarni Specchi.

Morje je bilo zeleno kot travnik spomladi, pa razpenjeno in zburkano od južnega vetra. Velikanski valovi so butali ob nabrežje in pomole in zalivali vse z vodo. Ob varnostnih nasipih so se dvigale pene metre visoko v zrak. Male in velike ladje so bile v nevarnosti, da se razbijejo ob nabrežju ali potope v valovih. Sila elementa je trgala kot pest debele vrvi, železne verige so rožljale in se natezale kot strune. Nepristano so bili pomorščaki na delu, da so popravljali

škodo, pritrjevali in varovali. Neki parnik je sunil v Lojdovo barako na velikem pomolu (Audace); valovi so potem barako prekucnili na drug kraj. Marsikatera ladja je dobila resne poškodbe, ako se ji ni posrečilo pravočasno odriniti od kraja.

Na varnostnem nasipu (digi) so videli človeka, ki je klical na pomoč. Rešil ga je neki parnik, ki je slučajno mimo peljal. Drugače bi bil mož gotovo utonil. Na boji, katera označuje mesto, kjer je potopljena avstrijska bojna ladja «Wien» sta čakala rešitve tudi dva čolnarja. Komaj sta se še držala, da ju niso valovi vrgli v morje. Tudi njima je prišla pravočasno pomoč.

Popoldne okrog poltrih je začel sever obračati. Oba vetrova sta se tepla in dvigala silne valove, kakoršni se redko vidi. Parniki so plesali kakor mali čolni in jarbole so risale v zraku široke kroge. Nogo je zlomilo nekemu pomorščaku, ko se je pretrgala žična vrv pri vezanju parnika «Abbazia».

Barkovlje so bile to pot tudi poplavljenе. Na cesti ob morju je bilo vode za 20 cm na visoko. Ko se je zopet odtekla, pustila je po cesti zeleno plast morskih alg. Šele proti večeru se je morje pomirilo, drugi dan pa je prišla pometat stara tržaška gospodinja burja, ki je prinesla s seboj občuten hlad.

Pozdrav.

Lahki topničarji 59. polka, nahajajoči se v Civitavecchia pozdravljajo starše, brate, sestre, dekleta in zlasti fante letnika 1907. — Alojz Povir.

Kako prilepljati znamke.

Po predpisih je treba na pisma in dopisnice znamke prilepljati na desnem zgornjem vogalu. Pošta sedaj uporablja posebno električno pripravo za pečenje znamk. Če so znamke na drugih mestih prilepljene, izgublja uradnik dragoceni čas, ker mora taka pisma po starem načinu prepečatiti na roko. V mestu pa, kjer je mnogo pisem, utegne radi tega pismo zamuditi en obrok pri odhodu.

Mažarska luka na Jadranu.

Poročali smo že, da bo menda Jugoslavija dala Mažarom svobodno luko ob Jadranskem morju. Mažarski zastopnik je bil radi tega že v Belgradu, kjer se vrše pogajanja. Mažari bodo dobili prostor ali v Splitu ali v Solinu, ali v Poljudu.

Vsi bi radi obogateli.

Družba «Fox Film» je razglasila v Trstu, da išče igralcev za kinematografske predstave. Oglasilo se jih je toliko, da so kar na cesti stali pred hišo, se prepirali in prepirali. Množica je s tako silo pritiskala v urad, da je vse prekucnila in prevrnila. Uradniki jih niso mogli pomiriti in so bili prisiljeni komaj pričeto pregledovanje odpovedati. — Znamo je, da filmski igralci zelo dobro služijo, zato bi vsak rad postal v tem poklicu slaven in denaren, tembolj v času, ko je resno in pametno delo težko dobiti in se še slabo plačuje.

Ciklon na Kubi.

Otok Kuba je obiskal strašen ciklon, o katerem so listi že pisali. Sedaj so izšle uradne številke o izgubah. Mrtvih je bilo 600 oseb, ranjenih 900, brez strehe jih je ostalo 6000.

Kar je za enega slabo, je za drugega dobro.

Angleški štrajk se vleče v neskončnost. Angleško narodno premoženje trpi vsled štrajka dosedaj okoli 50 milijard škode (v naših lirah računano). Ker ni z Angleškega dobiti premoga, kupuje ga Italija s Poljskega. Vsak dan se ga pripele po železnici čez Trbiž v Italijo najmanj 140 vagonov, včasih pa tudi več. Poljski premogovniki sedaj izvrstno služijo, pa vendar dajo blago po nizki ceni. Pri jami stane tona premoga 17 švicarskih frankov, prevoz do Trbiža 21 frankov. Vožnja od Trbiža do Milana, Genove, Turina stane 70-80 lir. Tako stane poljski premog v Genovi ne celih 300 lir na tono, dočim je stal angleški poprej okroglo 450 lir.

Nova vlada v Avstriji.

Ramekova vlada se je umaknila in zopet je sestavil vlado znani državnik mons. Seipel. Dobil je zaupnico z veliko večino.

Calles nataknil škofovsko kapo.

Mehikanski prezident je predložil kongresu postavo, po kateri bi bilo naprej določeno število duhovnikov.

Potopljene ladje.

Na Atlantskem oceanu je divjal strašen vihar. Nekje pri otočju Bermudih se je potopila angleška korveta «Valerija». Bilo je na nji kakih 100 oseb. Križarka «Capetown» jih je rešila 19, za druge se ne ve. Ti ki so rešeni, so povedali, da so se 18 ur obupno borili z valovi; bili so do kraja izčrpani. — V istem viharju je prišel po zlu drug angleški parnik «East Way». Klical je na pomoč in nek parnik ga je šel iskat, toda zbal se je sam zase, da se ne bi potopil s svojimi 500 potniki. Od potnikov «East Way-a» je neka ladja rešila 12 oseb.

Sneg na Češkem.

Po Češkem je čeznoč že zapadel sneg, ponekod do 10 cm na debelo.

Delo za ljudstvo...

V Atene je prispelo iz Amerike več zabojev, ki so bili označeni kot carine prosto blago in naslovljeni na ženo bivšega državnega predsednika Pangalosa. Ko so to o pošiljatelj obvestili, ni hotela o njej nič vedeti. Ker se ni javil lastnik teh zabojev, so jih odprli in našli v njih za več tisoč dolarjev dragocenih ženskih oblek, umerjenih in namenjenih za Pangaloso ženo, ki si jih je pač morala naročiti, seveda za državni denar, a se tega po padcu njenega moža ni upala povedati. Dragoceno pošiljatev so nato na javni dražbi razprodali.

Velik plen.

V Biaricu na Francoskem biva belgijski milijonar in finančnik Loevenstein. Tatovi so upali, da njegova vila ne bo prazna in res se niso motili. V nekem predalčku so našli ključke njegove blagajne in tako so si prihranili «svinjski parkelj» ter dragoceni čas. Ugrabili so razne dragocenosti, katerih vrednost znaša okroglo 11 milijonov frankov. Ena sama biserna ovratnica je bila vredna 4 milijone.

OPOMBE

K spoznanju je prišla Irene Castle, slavna igralka za kinematograf, je dosegla nekaj «slave» tudi s tem da je vpeljala, širila in priporočala žensko frizuro à la Bubi, češ da je to posebno napredno in plemenito. Letos pa je proti nekemu časnikarju govorila vse drugače; rekla je: «Rotim ženske, naj ne oponašajo moških navad. Priznam, da sem tudi jaz kriva, da sem to reč pospeševala z modo kratkih las in kratkih sukenj. Iz celega srca obžalujem svoj pogrešek. Amerikanke so se izprevrgele v poredne fantaline in moški beže pred njimi».

Nemška šola. Premembo slovenskih primkov na nemško pisavo so že Nemci prakticirali na Koroškem pod cesarjem. L. 1923. so izšle naredbe tudi v avstrijski republiki, da se nikdo ne sme imenovati Mirko, Slavko, Ivan in slično in da se morajo družinski primki pisati na nemški način. Neko tele z imenom Sršen se je ob času plebiscita pisalo Serschön (sehr schön — zelo lepo); bolj bi se prileglo Sehrdumm («zelo neumno»).

Proticerkvena vzgoja. «Novice» so v letošnji 42. številki prinesle notico «Strašna statistika», kjer naštevajo, koliko ljudi da je bilo nekoč v srednjem veku usmrčenih zaradi raznih zločinov na razne načine; nekateri so bili radi čarovništva sežgani na grmadi. «Novice» dostavljajo s prozornim namenom to-le pripombo: «Pripominjamo, da so na grmadi sežigali ljudi zaradi čarovništva z obojestranskim cerkvenim oblast. Ta pripomba je kar s silo vrinjena noter v srce, da se kane v ljudi kapljica proticerkvenega čustvovanja, češ taka-le je katoliška cerkev. Ljudem, ki se ne morejo ali nočejo bolje poučiti o takih resnih rečeh, zadostujejo takele kapljice strupenih pripomb, da zasovražijo polagoma Cerkev in vero. — Tu ne utegnemo zadeve same obširno pojasnjevati, pripominjamo le, da je bil človeški element v Cerkví velikokrat kritike vreden. Saj se še dandanes dobe duhovniki, kateri ne spoznajo, kakšne so metode in kateri so zadnji cilji liberalno-edinjaškega časopisa, pa s tako stranko simpatizirajo ali celo očitno pobijajo krščansko gibanje v javnem življenju. Njih predniki so se s škrici bratili nekoč pri sežiganju čarovnic. Cerkev pa varuje Bog, da je ljudja ne razdenejo.

Kristus-vladar

Letos katoliška cerkev prvič slavi Kristusa kralja s posebnim praznikom zadnje nedelje oktobra. Da je cerkev oblast vpeljala ta praznik, bili so tudi posebni razlogi v sedanjih časovnih razmerah.

Moderno poganstvo oznanjuje popolno neodvisnost človeka od Boga in vsega nadnaravnega. To neodvisnost oznanjuje za posamezno osebo, za družino, za vsako svobodno združbo, s posebnim poudarkom pa za državo. Posamezniku je na prosto dano ravnati kakor se mu poljubi; odgovoren ni za svoje početje ne Bogu, ne človeku. Otrok sme odreči pokorščino staršem, žena zvestobo možu; uslužbenec sme slepariti gospodarja, gospodar uslužbenca. Kdor more, se sme prepuščati neomejeni razbrzdanoosti, alkoholizmu, nečistovanju, poklicnemu sleparstvu, tatvini in ropu. Nobene odgovornosti ni. Vsaka omejitev te razbrzdane prostosti se smatra kot nasilstvo nad naravo.

Družina je v razpadu. Zakon se ne smatra več kot sveta dolžnost in neločljiva vez. Naravni namen spolnega združenja se dogovorno naprej izključuje. Še celo legitimni zakon se prevrača v leglo pregreh. Življenje se pokončava in ljudje še drzno govore: Nikogar nisem ubil. Poklicani pomočniki mladega življenja so v tajni zaroči proti človeškemu rodu. In kar pride v življenje, se vzgaja kot »finejša žival»; v kletki naturalizma se mu zapira vsak pogled na obzorje večnosti, preči se mu vsak polet k višinam idealov, zatira se v njem vsa moč plemenite osebnosti, vzgaja se prazen meh, številka za urad ali delavnico, za ječo ali norišnico.

Tudi vse javno življenje hočejo snova-

ti neodvisno od Boga, od vesti, od višje, objektivne pravice. Država je postala sama sebi namen in državljani so se ponizali ne le v »podložnike«, ne v »sužnje«, ampak v brezosebne številke, s katerimi oblastniki ravnaajo kakor z drugo materijo. Država kot taka noče ničesar vedeti o Bogu, o duši, o večnosti, o prirojenih, neoddatnih pravicah človeške osebnosti, češ da vse to nje ne zadeva, da leži izven sfere državnih nalog. V isti sapi pa raztega sfero svojega vpliva na celega človeka in izključuje vsak drugi vpliv: vpliv družine, Cerkve, svobodne organizacije. Ves človek mora biti državi podvržen in vendar boljši del njegovega bitja izločen. Tako se ustvarja umetna dvojnost: človek-državljan in človek-oseba. Ustvarja se dvojna pravica: javna in zasebna. Zasebno ti milostno dovolijo Boga spoznavati, verovati razodeti nauk, priznavati katoliško cerkev; na skrivnem smeš celo prejeti sv. zakramente — ko pa stopiš v javnost kot uradnik, profesor, učitelj, trgovec, ravnatelj tovarne ali banke, podjetnik, pisatelj, pesnik: tedaj si drugi človek in ne pozabi, da v javnosti nima Bog ničesar opraviti.

To je nauk modernega poganstva. Posledice so strašne: pogubne za posameznike, pogubne za narode in države. Sami vse to doživljamo.

Rešitev je le v polnem povratku nazaj pod božjo vladu. Oprostiti se moramo vsake duševne sužnosti, dati veljavo enotni in močni osebnosti, postati svobodni otroci božji, nikomur ne v strahu razen Bogu. Preustrojitvi moramo javno, družinsko in zasebno življenje po pravcu nespremenljive božje postave.

To je pomen praznika Kristusa-kralja.

Za združene države Evrope

(Iz poročila poslanca Besednjaka).

Nadaljujemo poročilo o kongresu na Dunaju. Zadnjič smo objavili gospodarske sklepe. Danes je na vrsti

vprašanje narodnih manjšin.

Razprave o tem važnem predmetu so se vršile v odseku. Znanj manjšinski pisatelj Camillo Morocutti je imel uvodno predavanje, ki nas je vpeljalo v razpravo. Poudaril je, da se bomo pečali na vseevropskem zborovanju samo z evropskimi narodnimi manjšinami in izključili iz debate narodne manjšine v angleškem imperiju ter v Sovjetski Rusiji. Manjšinsko vprašanje v angleški svetovni državi je nekaj posebnega in se ne da primerjati z našimi razmerami. »Rusko manjšinsko vprašanje pa je že rešeno, ker so dobile manjšine lastne sovjetske avtonomije, kakor poročajo poučeni poznavalci razmer.«

Kar se tiče evropskih manjšin smo vsi prepričani, da je trajna, vsestranska in prava zaščita manjšin mogoča samo v Združenih državah Evrope.

Tu se nam pa vsiljuje težko vprašanje. »Ali mi dnevno rastoče sovraštvo, neprestana krivica, ter množične nasilje, pod katerimi trpijo manjšinski narodi, največja ovira za ustanovitev Panevrope? Ali si sploh moremo misliti, da pride do vseevropske zveze, dokler je 40 milijonov Evropejcev, to se pravi vsaki deseti prebivalec Evrope, izročen zaničevanju in preganjanju, kakor da bi bil državljani druge, manjvredne države?«

Kdor želi Združene države Evrope, mora pomagati narodnim manjšinam. Največja nevarnost nezadovoljnih manjšin tiči v tem, da se nakopiči v ljudstvih s časom toliko narodnega sovraštva in toliko maščevalnosti, da se sovražni izbruh ne da potem več preprečiti. Desetletja trajajoče narodno zatiranje je enako vojnemu oboroževanju.

Samo svobodni narodi se lahko združijo.

«Nagromadeni srd brezpravnih manjšin

se mora ravnotako nujno raznesti, kakor se tekom desetletij kopičili topovi in milijoni pušk kljub mirovnim kongresom in razsodiščem končno vendarle sprožijo». Kakor se le svobodni in enakopravni močje družijo k plodnemu skupnemu delu, tako morejo tudi le svobodni in enakopravni narodi skleniti pravo evropsko zvezo.

Močni vladajoči narodi morajo revidirati dosedanje manjšinsko politiko, kajti »kljub vsemu napredku v umetnosti raznarodovanja in asimilacije je popolnoma nemogoče zatreti milijone evropskih manjšin.«

«Kulturna avtonomija, ki so jo dobile manjšine na Estonskem, je temeljni kamen v razvoju evropske zaščite manjšin. Edino kulturna avtonomija omogočuje manjšinskim narodom, da ohranijo zvestobo toliko državi kolikor lastnemu narodu.»

To so glavne misli, ki jih gospod Morocutti razvil in ki so tvorile izhodišče razprave.

Nepopustljivi Malorusi.

Najznačilnejši je bil v debati nastop Malorusov. Kakor še na vseh mednarodnih zborovanjih so tudi na Dunaju zahtevali Malorusi polno samoodločbo narodov. Profesor Lozinski je dokazoval, da so mirovne pogodbe ustvarile vse preveč manjšin, ker so potegnili diplomatije državne meje, kakor se jim je zljubilo. »Ako bi bila Nemčija zmagala, bi bila lahko potegnila mejo recimo preko polovico Francije in tako bi bili postali Francozi čez noč narodna manjšina Nemčije. Vsak razume, da bi v tem slučaju Francozi kljub temu ne bili manjšina. Narodna manjšina so samo ljudstva, ki žive raztresena na tujem ozemlju, nikakor pa ne narodi, ki prebivajo strnjeno na domači grudi in imajo v svoji sredi le odcepke gospodujočega na-

roda. V takih slučajih je prav za prav vladajoči narod manjšina. Kakšna manjšina smo n. pr. mi Malorusi na Poljskem? Nas živi osem milijonov na enotnem ozemlju in med nami je 25 odst. Nemcev. Poljakov in Židov. Večina smo mi, to je naša zemlja. Predlagam, da se prizna takim manjšinam pravica do samoodločbe. Ljudstvo naj samo odloči, je-li hoče ostati v sedanji državi ali želi imeti neodvisno državo ali se pa priključiti istokrvnim bratom v sosedni deželi.»

Ustanovi se stalni odbor za manjšine.

Resolucija, ki jo je predložil v tem smislu Lozinski, je bila seveda nesprijemljiva, ker bi se bili zastopniki večinskih narodov takoj razšli, ako bi bila prodrla. Malorusi stavijo predloge, ki odgovarjajo njih položaju in ne položaju vseh manjšin. Oni predstavljajo pač na Poljskem ogromno silo, kateri poljska vlada ne more do živga. Svojo resolucijo so predložili tudi Ogri, svojo češki Nemci, svojo Nemci iz Nemške republike, svojo sem predložil in utemeljeval tudi jaz, ki je odgovarjala seveda zopet našim razmeram. Najbolj milo in mehko resolucijo so imeli Francozi, ker so pač narod brez lastnih manjšin.

Resolucija:

Po peturni razpravi smo se začeli bližati sporazumu in se končno zedinili na nastopno resolucijo, ki jo je sprejel tudi kongres:

«Odbor za politične zadeve in za zaščito manjšin priporoča prvemu panevropskemu kongresu ustanovitev stalne komisije, kateri naj se naloži naloga, da temeljito proučuje vsa vprašanja, ki se tičejo narodnih manjšin, in da izdela na podlagi takega študija in v sporazumu z Interparlamentarno unijo, z Zvezo društev za Zvezo narodov ter s Kongresom manjšin v Ženevi določne predloge, s katerimi naj bi se zajamčile pravice narodnih manjšin v Evropi. Kongres je prepričan, da bo sprčo današnjih evropskih državnih meja vseevropsko gibanje doseglo šele z rešitvijo manjšinskega vprašanja zaželjene uspehe.»

Važno je nadalje, da se bo časopis »Paneuropa« pečal odslej tudi z manjšinskim vprašanjem.

Rusija in Anglija.

Odsek, v katerem sem sedel, se je imenoval »Komisija za politiko in za zaščito manjšin«. Čisto politična vprašanja so bila torej tudi na dnevnem redu. Toda ne v odseku in ne na javnem zborovanju kongresa se niso razmotrivala vprašanja, ki bi utegnila zanimati naše bralce. Grški minister Politis je razpravljal n. pr. v sicer mojstrskem govoru o razmerju bodoče Zveze evropskih držav do Zveze narodov, Mažar Lukacz je udaril po mirovnih pogodbah ter se pritoževal, da so Ogri zgubili pod tuje države eno tretjino svojega naroda, na kar ga je predsednik poklical k redu, in slišali so se še drugi splošni govori. Zanimivo je le, da se je razpravljalo v odseku tudi razmerje vseevropskega gibanja do Anglije in do Sovjetske Rusije. Nekateri so bili mnenja, da Anglija ne spada v Združene države Evrope, ker ima večji del svojega ozemlja v Aziji, Ameriki, Avstraliji in Afriki. Glede Rusije sta pa nastali kar dve struji: eni so bili za vključenje; drugi proti. Meni se je zdelo sicer smešno, da bomo mi v odseku sklepali o tem, ali naj se Rusija vključi v evropsko zvezo ali ne. Ne mi in ne kongres ne bo o tem sklepal, ker bo o tem odločala Rusija sama, če se ji bo zdelo potrebno. Kljub temu so se vsi slovanski člani postavili odločno na stran Rusije in tako je nastala resolucija, v kateri je rečeno, da bi vseevropska organizacija pozdravila z veseljem, ako bi se Rusija priključila Združenim državam Evrope. Isto velja seveda tudi za Anglijo.

Zanimivo je to le v toliko, v kolikor se panevropska organizacija ni postavila na protirusko stališče, kakor je sedaj

v zapadni Evropi v modi. Za duh organizacije je to značilno.

Duševna priprava mladine.

Tretji del problemov, s katerimi se je baval kongres, so bili tako zvani duševni problemi. Nastopali so govorniki ter poudarjali, da morajo evropski narodi spoznavati medsebojno svojo kulturo, eden drugega spoštovati in se eden od drugega učiti. Vsi veliki močje so koristili napredku celega človeštva in ne samo lastnemu narodu. Niti en evropski narod ni zgradil svoje omike samo na delu in pridobitvah lastnih sinov. Vse, kar imamo, je zraslo iz skupnega dela in zato si dolgujejo vsi evropski narodi sprotne hvaležnost. Ta resnica mora prodreti v množice in iz tega se mora razviti enotna evropska zavest. Veliko nalogo in veliko odgovornost imajo v tem pogledu znanstveniki, pisatelji in vzgojitelji mladine.

Prenehati mora narodna nadutost, ki povzdiguje lastni narod v nebesa in gleda s preziranjem in zaničevanjem na druga plemena.

Posebno važna je vzgoja šolske mladine, ki dorašča danes v duhu nacionalističnega sovraštva. Zato je bila predlagana o šolskih knjigah resolucija, ki se glasi:

Naloga šole.

«Ker obstoji največja duševna ovira za prijateljsko sodelovanje med narodi v pretriranem nacionalizmu, ki se vceplja otroku že tekom šolske vzgoje, priporoča vseevropski kongres, da se pouk v šolah uredi po naslednjih načelih:

1. Šolske knjige, ki hujskajo k medsebojnemu sovraštva in k vojni, se nadomestijo s takimi, ki vpoštevajo sprotno odvisnost evropskih narodov in označujejo njih medsebojno spoštovanje.

2. V tem smislu je treba vplivati stalno na vlade evropskih držav.

3. Dokler se taka temeljita revizija šolskih knjig ne izvede, je treba poskrbeti, da se v vsakem oziru pojmi nadnarodnosti ne tolmači v šoli kot protin narodnost, narodno izdajstvo ali slično in da se naše gori označeno stališče ob vsaki ugodni priliki primerno oceni.»

To je bila najvažnejša resolucija »duševnega zborovanja«, na kar se je kongres zaključil.

Kmet, meščan in vraže

Navada je po mestih, uporabljati besedo »kmet« za vsako vrsto žaljivega zavračanja ali označevanja. Kmet jim je prisposoda vsake neumnosti, zablutosti, nerodnosti in hudobije. Tako se tudi vraže, vedeževanje in čarovanje očitajo kmetu kot znak duševne zaostalosti. Nedavno je imel neki zdravnik predavanje v Mariboru na »Ljudski univerzi« o medicinskih vražah. Dasi gotovo ne namenoma, je vendar zabaval poslušajoče občinstvo na račun kmečke zablutosti. Med poslušalci so bili seveda tudi ljudje kmečkega izvora, katerim ni moglo biti všeč, da se prvi stan v državi takole smeši. Z vsi resnobo je tedaj treba zavrniti tako smešenje. Zato »Mali list« kot glasilo kmečkega naroda porabi to priložnost, da pove vsakemu svojo.

Kje je doma praznoverje.

Kdor pozna življenje mrda le iz salonskih romanov, utegne biti prepričan, da je kmet ves poln praznoverja, meščan pa prosvetljen, izobražen in svoboden. Ta reč pa ni v takem razmerju. Priznali bomo, da se po kmetih praznoverje najde, toda po mestih ni čisto nič bolje. Med preprostimi meščani se najdejo vse podobne vraže kakor med kmečkim ljudstvom. Tem slabše pa je, da ima tudi visoka gospodja grozno veliko praznoverje. Na pr. številka 13 kot znak nesreče je skoro izključno veljavna med boljšo gospodo. To gre tako daleč, da po nekaterih palačah ne najdete sobe s št. 13, ker se je vsak teh vzvišenih prosvetljenčev boji; pri numeriranju sob se ta »nesrečna« številka kar preskoči, ali pa de-

GOSPODARSTVO

Važno za zganjekuharje

Kmetje, ki nimajo lastnega žganjekuharskega kotla, smejo kuhati žganje pri drugih posestnikih kotla. Posestnik kotla pa mora prijaviti na Ufficio tecnico di Finanza, da hoče oddati v najem ali posoditi kotel od dneva do dneva pri zadeti stranki. Prijava se napiše na nekolekovanem papirju takole:

Avviso di cessione a nolo o in prestito.
Il sottoscritto . . . possessore di un apparecchio di distillazione N.o . . . nel Comune di . . . frazione . . . N.o . . . dichiara che intende cedere a nolo il proprio apparecchio al Signor . . . Comune . . . frazione N.o . . . per i giorni . . . La lavorazione avverrà in casa del possessore dell'apparecchio.

Datum.

Podpis posestnika kotla.

Tako izjavo naj izroči posestnik kotla ali pa stranka, ki hoče kuhati žganje na tujem kotlu pri imenovanem uradu, ko zahteva od urada dovoljenje za žganjekuharje. Tehnični finančni urad je v Trstu na Corso Cavour št. 6 (od glavne postaje proti morju), v Gorici pa v ulici Carducci št. 6.

Za žganjekuharje na Goriškem je pristojni urad v Gorici določil tudi uradne dneve za to zadevo:

a) za Vipavce, Idrijo in Kras je urad (Ufficio tecnico di Finanza) na razpolago ob sobotah;

b) za Soško dolino, Cerkljo, Podbrdo, Grahovo, Tolmin, Bovec in Kanal je urad na razpolago ob torkih.

Tožbe koroškega kmeta

«Koroški Slovenec» piše: Tako daleč smo že prišli, da kmet nima denarja za domače potrebščine, kaj šele za davke. Drug za drugim ni v stanu plačati zastale davke, ker ne more spraviti živine v denar in sploh nihče ne vpraša, če ima kaj prodati; in žito voziti daleč v mesto in ga tam prodati na pol zastonj, se ne izplača. Človek bi pričakoval, da bodo to upoštevale davkarice. A one neizprosno tirjajo vse do zadnjega grosa, če ne, napovedo rubež. Kmet ne bo mogel drugače poravnati davkov, kakor da bo gnil kravo na davkarijo. Včasih se je naša živina izvažala v druge dežele, v inozemstvo, a sedaj je izvoz popolnoma običal. Mesarji po mestih kupujejo živino iz inozemstva. Če stopi kmet k mesarju in mu ponudi žival, tedaj ga bo najprej nadržal, da kolje jugoslovansko in ogrsko živino; če je ravno pri volji, mu ponudi malenkost, ki ni niti za trud. Da živina nima nobene cene, so krivi kmetije deloma tudi sami, ker niso organizirani v zadrugah, temveč so odvisni od organiziranih mešetarjev in prekupecev, ki sedaj naš trg nalašč ignorirajo, da bi iztisnili od kmeta še nižje cene. In vlada za vse panoge bolj skrbi, edino kmečki stan zanemara, ga vedno le izžema. Ker je bilo premoženje nekaterih spekulantov v nevarnosti pri centralni banki, jim je vlada takoj priskočila na pomoč z milijardami, a če je obstoj kmetije vsled ogromnih pristojbin v nevarnosti, tedaj je država brezobzirna in neizprosnost. Naj pride danes človek kamor hoče, povsod vlada na kmetih mnenje, da je sedanji položaj za kmeta nevarnejši. Ako država od kmeta tirja davke, ima tudi dolžnost skrbeti za njegov obstoj.

Ovčja paša v Furlaniji. Videmska prefektura je izdala naredbo glede potujočih ovčarjev. Namen naredbe je čuvati zasebno last, ozimino in pa zabranjevati okužanje živine. Po naredbi morajo ovčarji, ako hočejo iti s čredo iz ene občine v drugo, vložiti pismeno prošnjo na domačega župana in potem njega tudi na župana druge občine, kamor so namenjeni.

ni. Prošnji morajo dodati potrdilo veterinarja, da so ovce zdrave. Povedati mora v prošnji tudi, kje bo pasel. Župan tiste občine bo izdal pismeno dovoljenje, katero mora ovčar vselej pri sebi imeti. Za prehod skozi razne občine treba vzeti vselej najkrajšo pot in ne pasti ob cestnih jarkih ali na tujem zemljišču brez dovoljenja lastnika. — Paša sploh je dovoljena le od solnčnega vzhoda do zahoda.

Trst-Reka in Hamburg-Bremen. Že od l. 1925. se je bila tarfna bitka med našimi pristanišči tu na jugu in onimi na nemškem severu. Nemške železnice so vozile tja gor napol zastonj in odjedale tako Trstu blago, ki bi drugače prišlo na Trst. Zdaj so se pogajali v Hamburgu zastopniki prizadetih držav. Pravega miru niso sklenili, vendar premirje do konca prihodnjega leta. Na železnicah se bo uveljavila za to dobo prvotno predpisana tarifa.

Gene po Italiji. Pšenica: Brešija 199-200, Mantova 202-203, Padova 190-200, Verona 204-206, Videm 185-190. Koruza: Brešija 96-98, Mantova 106-110, Padova 104-110, Verona 108-110, Videm 98-110. Živina: volj 320-550, krave 350-550, teleta 450-725. Svinja: Mantova 72-75, Padova 70-75, Verona 57-70, Castelfranco 55-65.

Cena zlata. Dne 26. oktobra je bilo dobiti za 100 zlatih lir 490 papirnatih. Cekin 20 kron je veljal 90-95 papirnih lir.

Po čem je lira?

Dne 26. oktobra si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 38.50 L.
za 100 k. kren — 65.75 L.
za 100 fr. frankov 68.— L.
za 100 šilingov — 290.— L.
za 1 dolar — 21.50 L.
za 1 funt — 105.50 L.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

CISTILO ZA ZOB «Ideal», sestavljeno iz močnih snovi, izvrstno razkužuje usta, odpravi smrdljivo sapo, utrdi dlesno, ovira gnitje. Kdor ga pravočasno uporablja, prepreči vnetje čeljusti in ga nikoli ne bole zobe. Vlije se 30 do 40 kapljic na 1/2 l vode in se izperejo usta. Če močno boli zob, se dene par kapljic samega «Ideal» na vato in se položi v zob. Priporoča se posebno tistim, ki imajo pokvarjene zobe in same škrbine. Izvrsten je za razkuževanje in grgranje pri vnetju v grlu. — Za čiščenje zob je dobra rožnata in črna pasta. Ima fin okus, naredi zobe bele, ovira zobni kamen, razkuži usta in jih prijetno osveži. — Priporoča se, zlasti za slabotne otroke, ki dolgo ne shodijo, za slabotne v prsih, rahitične Kalciferat, zelo okusen sirup. — Za otroke je priporočljiv prah in mazilo «Ireos». — Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI ODREŠENIKU. - Bistrica.

GLYKOL. Jako učinkovito sredstvo posebno v poletnem času in v vročini. Kdor se čuti šibek na živcih in trpi glavobol, naj uporablja edino le «Glykol», ki ozdravi v najkrajšem času. Cena steklenici L. 7.—. Za celo zdravljenje zadostuje 8 steklenic. Dobiva se le v lekarni Castellonovich, Trst (San Giacomo - Sv. Jakob) Via Giuliani 42 (vsopredno z ulico via dell'Istria).

PRSI SIRUP priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhialnim afekcijam. Steklenica za odrasle L. 7.50, za otroke L. 5.—. Dobiva se samo v lekarni Castellonovich, Trst (San Giacomo - Sv. Jakob), Via Giuliani 42.

BRIVEC Andrej Rojc, Gorica, via Seminario 2, se priporoča sl. občinstvu.

Kdor želi kupiti POSESTVO v JUGOSLAVIJI, se naj obrne na splošno znano in največje posredovalno pisarno v Sloveniji «POSEST», LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 24. Tvrška izdaja svoj list, v katerem oglašuje veliko število najraznovrstnejših posestev. Naročnina letno Din. 20.—, polletno Din. 10.—. Na željo pošljemo 1 številko brezplačno.

PEČENKO FERD. Trst, Scala Belvedere 1, priporoča svojo staroznano žganjarijo. Ima na razpolago najboljše vino «brulè», črno kavo in likerje.

ETERNIT

Zaloga - TRST

sa je preselila v VIA TRENTO ŠTEV. 16. (Pri evangeliški cerkvi.) Shranite naslov!

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1927

dobi se v trgovini

J. Štoka - Trst
Via Milano 37

in v vseh trgovinah pa deželi.

Stab. Tip. Silvio Spazzal - Trieste.

MODERNA PARFUMERIJA

G. B. GIUMILIA - POSTOJNA

Bogata izbira dišav in dišečega mila iz prvovrstnih domačih in tujih tvornic. Toaletne potrebščine in predmeti za darila. Drobnarije in umetnije. Korale, biseri, predmeti iz brušenega beneškega stekla.

GENE ZELO ZMERNE.

Trgovino lahko obiščete, ne da bi morali kaj kupiti.

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike, ordinira

v Ilirski Bistrici št. 122

vsak dan

od 10-11 in od 3-4

na Knežaku pa pri g. Česniku ob torkih in petkih od 9-12.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu: Via XXX Ottobre 11

Brzjavni naslov: Bancalubiana - Telefona: 5-18, 22-98

Podružnice:

GORICA, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, N. Sad, Plaj, Sarajevo, Split.

Centrala v Ljubljani

Dolžniška glavica in rezervni sklad: 80.000.000 dinarjev

Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune v lireh in v dinarjih po dogovoru najbolje - Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9^{1/2} do 12.30 in od 14^{1/2} do 16 ure.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. G. Laurinsich

TRST - Via delle Sette Fontane 6 - TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Slovincem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo zajamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gosposka ul.) 14

Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne.

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPOSKA UL.) 14

čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diploma in zlato svetinjo

Trst via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst

Ni vseeno,

KJE

kupujete obutev.

Ako hočete biti

prvovrstno po-

streženi, kupuj-

te le pri

FORCESSIN!

